

ΛΕΝΑ ΜΑΝΤΑ

ΑΓΑΠΗΜΕΝΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ 1,7 ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

*Γράμμα
από
χρυσό*

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Γράμμα από χρυσό**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Λένα Μαντά
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Άννα Μαράντη
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Νέλλυ Βασιλείου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Λένα Μαντά, 2017
© Φόντου χρυσού εξωφύλλου: LeksusTuss/Shutterstock
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2017

Πρώτη έκδοση: Μάιος 2017, 80.000 αντίτυπα

Έντυπη έκδοση (χρυσό εξώφυλλο) ISBN 978-618-01-1901-5
Έντυπη έκδοση (μαύρο εξώφυλλο) ISBN 978-618-01-2103-2
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-1902-2

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτίού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευσή του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • http://blog.psychogios.gr

PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • http://blog.psychogios.gr

ΛΕΝΑ ΜΑΝΤΑ

*Γράμμα
από
χρυσό*

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ
ΤΗΣ ΛΕΝΑΣ ΜΑΝΤΑ

- Βαλς με δώδεκα θεούς*, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2005
Θεανώ, η Λύκαινα της Πόλης, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2006
Το σπίτι δίπλα στο ποτάμι, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2007
Η άλλη πλευρά του νομίσματος, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2008
Έρωτας σαν βροχή, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2009
Το τελευταίο τσιγάρο, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2010
Δεν μπορεί, θα στρώσει! (διηγήματα), Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2010
Χωρίς χειροκρότημα, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2011
Όσο αντέχει η ψυχή, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2012
Με λένε Ντάτα, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2013
Ήταν ένας καφές στη χόβολη, δεύτερη έκδοση,
Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2014
Τα πέντε κλειδιά, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2014
Μια συγγνώμη για το τέλος, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2015
Όσα ήθελα να δώσω (διηγήματα), Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2015
Η εκδίκηση των αγγέλων, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2016

Λίγα λόγια από μένα...

Και αυτή τη φορά, το εννοώ... Λίγα λόγια από μένα. Φλύαροι οι ήρωες αυτού του βιβλίου, έχουν να πουν πολλά, ας μην προσθέσω κι εγώ άλλα τόσα. Εξάλλον, το συγκεκριμένο βιβλίο μπορεί να χαρακτηριστεί από παράδοξο έως πολύπαθο.

Ξεκίνησε ένα ξημέρωμα· πάνω που είχα πάρει την απόφαση να παραμείνω για αρκετό διάστημα μακριά από τον υπολογιστή μου, να προχωρήσω σε... αγρανάπαυση μακράς διαρκείας... Ώρα πέντε το πρωί, ανοίγω τα μάτια και βλέπω τον άντρα μου να με κοιτάζει, και όπως ήταν φυσικό ανησύχησα πάρα πολύ... Σας μεταφέρω τον διάλογο, όπως ακριβώς διημέμφθη, για να μην έχετε απορίες.

«Γιώργο, γιατί δεν κοιμάσαι;»

«Όλη νύχτα σκέφτομαι... Μου ήρθε μια ιδέα για ένα βιβλίο!»

«Θα γράψεις βιβλίο;»

«Όχι! Εσύ θα το γράψεις! Μου ήρθε βλέποντας τις διαφημίσεις για αυτούς που αγοράζουν κοσμήματα! Φαντάσου, λοιπόν, μια γυναίκα που μπαίνει σ' ένα τέτοιο μαγαζί και φοράει ένα κόσμημα, το οποίο αναγνωρίζει ο κοσμηματοπώλης. Το έχει φτιάξει κάποιος από την οικογένειά του... μάλλον... Δεν είμαι σίγουρος... Όμως έχει μια ιστορία από το κόσμημα!» καταλήγει. «Πώς σου φαίνεται;»

Όσο μιλούσε, είχε πάει περίπατο και ο ύπνος και η απόφαση περί αγρανάπαυσης!

«Σου άρεσε!» διαπιστώνει περήφανος. «Και τώρα σειρά σου να μείνεις ξύπνια! Καληνύχτα!»

Αλλάξε πλευρό και κοιμήθηκε ενώ εγώ...

Έτσι γεννήθηκε στο μυαλό μου το Γράμμα από χρυσό. Πρέπει να σας ομολογήσω ότι αυτό το κόσμημα υπάρχει. Είναι δικό του δώρο, ειδική παραγγελία, που δυστυχώς λόγω κλοπής δεν είναι πλέον στα χέρια μου! Το μυθιστόρημα, όμως, είναι πια στα δικά σας!

Το δεύτερο επίθετο με το οποίο χαρακτήρισα αυτό το βιβλίο είναι πολύπαθο... Διεκόπη βίαια, όταν αρρώστησε σοβαρά εκείνος που μου έδωσε την ιδέα. Το ξέρετε πια, σας το ανακοίνωσα και αυτό, μαζί με όλα τα άλλα που με αφορούν. Είπαμε: Εσείς κι εγώ έχουμε μια άλλη σχέση, που τιμάτε και τιμώ. Από εδώ μπορώ να σας πω και κάτι ακόμη: Ποτέ στη ζωή μου δεν τρόμαξα τόσο πολύ... Μαζί μ' εκείνον κινδύνεψε να χαθεί ο λόγος που υπάρχω εγώ η ίδια...

Σημασία έχει ότι είμαστε καλά. Ξανά στα πόδια μας. Και μαζί με τον Θεό, ευχαριστώ θεομά δύο ανθρώπους που, όπως έγραφα κάποια στιγμή στο facebook, κράτησαν την καρδιά του στα χέρια τους και τον έσωσαν. Βίκτορα Παναγιωτακόπουλε και Νίκο Μπαϊκούση, σας ευχαριστώ. Αυτό που δεν ξέρετε είναι ότι μαζί με εκείνον σώσατε κι εμένα, και μου δώσατε πίσω το χαμόγελο και τη δύναμή μου...

Όταν γυρίσαμε σπίτι μας και μέσα στο δύσκολο διάστημα που πέρασε για την αποθεραπεία του Γιώργου, εγώ κατέφευγα στις λέξεις μου... στο παιχνίδι μαζί τους. Οι ηρωίδες μου με περιέμεναν. Η Σμαράγδα, η Χρυσάφεια και όσες από την οικογένεια πήραν τα ονόματά τους μου έδιναν τη γαλήνη μου και την ισορροπία μου. Καταφύγιο οι σελίδες που γέμιζα, παρηγοριά μεγάλη οι περιπέτειες της αγάπης τους... Επιπλέον, δε, για άλλη μια φορά στη ζωή μου επιβεβαιώθηκε εκείνο το «ποτέ μη λες ποτέ»... Νόμιζα ότι ξεμπερδέψα με την Πόλη στη Θεανώ... Όπως αποδείχθηκε, εκείνη δεν είχε τελειώσει μαζί μου και πήρε την ιστορία μου να την ταξιδέψει πάλι στα δικά της λημέρια. Μόνο που τώρα είχα περισσότερα μάθει, πολύ περισσότερα να πω...

Και κάτι ακόμη αλλόκοτο με αυτό το βιβλίο. Δεν ξέρω αν το αγάπησα... Μάλλον δεν πρόλαβα... Βγήκε από μέσα μου βίαια, σαν να κρυβόταν, και αγανακτισμένο, μόλις βρήκε διέξοδο, γλίτσησε σε λευκές σελίδες και με κορόιδευε το αφιλότιμο. Ξέρω τι ένιωσα, όμως, όταν ολοκληρώνοντάς το επέστρεψα για μια δεύτερη ανάγνωση για διορθώσεις και συμπληρώματα, προτού γράψω τη λέξη Τέλος... Αισθάνθηκα δεμένη μαζί του με άρρηκτους δεσμούς. Κάτι οικείο μα και πρωτόγνωρο για μένα. Συνήθως όταν τελειώνω ένα βιβλίο, το καταχωνιάζω στο μυαλό μου μαζί με τα υπόλοιπα, σχεδόν το ξεχνάω... Με αυτό ήταν και είναι διαφορετικά. Σαν να κατοικοεδρεύει μέσα μου...

Επιπλέον είναι το μοναδικό βιβλίο που δε διάβασε ο άντρας μου προοδευτικά, όσο το έγγραφα, παρά μόνο όταν το ολοκλήρωσα. Κι αυτό πρωτόγνωρο...

Γράφοντας τούτα τα λόγια συνειδητοποιώ πως τώρα πια το αποχαιρετώ... Αντίο, Σμαράγδα· αντίο, Χρυσάφεια· αντίο, Φένια μου... Ειδικά σ' εσένα θα ήθελα να δώσω ένα φιλί. Γίναμε καλές φίλες εμείς οι δύο. Εκτός από τη ζωή σου, ξέρεις πια κι εσύ τα δάκρυα, τις αγωνίες και τα ξενύχτια μου για τον Γιώργο... Χαλάλι σου και χαλάλι του...

Λένα Μαντά

Κυψέλη 2016

Λύγισε, για να μη σπάσεις... Πού το έχω ακούσει αυτό; Κάποια ρήση του Ταοϊσμού νομίζω· κι όμως, είναι στιγμές που νιώθω ότι για μένα γράφτηκε. Αλλά πώς να μη σπάσω; Πόσες φορές η ζωή μου θύμιζε καράβι ακυβέρνητο; Βάρκα χωρίς κουπιά, σαθρή, και σε κάθε ταξίδι της να τριζούν τα δοκάρια της καρίνας, να με απειλεί ότι θ' ανοίξει στα δύο κι εγώ θα βρεθώ μόνη, σε μια φουρτουνιασμένη, κατάμαυρη θάλασσα, έτοιμη να με καταπιεί; Κι άλλες φορές, πάλι, ήμουν σίγουρη ότι έπεσα στα βαθιά νερά, με το κορμί παγωμένο, τα μέλη μου βαριά και κάτι να με τραβάει σε απύθμενα βάθη. Άλλες τόσες, όμως, στάθηκα στον αφρό, ανάσανα και κολύμπησα στην πιο κοντινή και φιλόξενη στεριά. Εκεί όπου έλαμπε ο ήλιος και ο αέρας έφερνε αρώματα γλυκά, σαν την ανάσα της αγάπης.

Μόνο τώρα δεν ξέρω πού βρίσκομαι. Σαν πιλότος που, αποπροσανατολισμένος, δε συνειδητοποιεί αν αυτό στον ορίζοντα είναι ουρανός ή θάλασσα. Πώς λοιπόν να οδηγήσω το σκάφος της ζωής μου; Προς ποια κατεύθυνση να το στρέψω; Ψηλά, για ν' αποφύγω τη θάλασσα, ή χαμηλά, για να μην πλησιάσω τον ήλιο και με κάψει; Κοιτάζω γύρω μου. Εγκατάλειψη και σκοτάδι. Σπίτι ρημαγμένο, έπιπλα παλιά, με το σαράκι να τα κατατρώγει, κι όμως ακόμη ανασαίνουν. Μπορώ να τα ακούω, να τα νιώθω. Θέλουν να μου μιλήσουν, μα εγώ δε γνωρίζω τη γλώσσα τους. Το μόνο που ξέρω καλά είναι πως αποτελούν κομμάτι της κληρονομιάς μου, σελίδα της ιστορίας μου. Κι αν θέλω να ισορροπήσω πια ανάμεσα σε γη και ουρανό, πρέπει να τη δια-

βάσω αυτή την ιστορία. Πρωτίτερα, όμως, πρέπει να την ανακαλύψω, σαν εξερευνητής, σαν αρχαιολόγος που οφείλει να φέρει στο φως όσα οι σεισμοί έθαιψαν στα σπλάχνα της γης. Και υπάρχουν αρκετά για να μου πουν πως, ό,τι ξεκίνησε, χάνεται σε δεκαετίες αναμνήσεων και δεν αφορά μόνο τη δική μου οικογένεια... Σαν δύο τράπουλες που επιδέξιος κρουπιέρης ανακάτεψε με περισσή μαεστρία. Μπερδεύτηκαν οι Ντάμες και οι Ρηγάδες, μπλέχτηκαν οι Άσοι με τα Δεκάρια και οι Τζόκερ καρδοκούσαν· οι χαμαιλέοντες του παιχνιδιού που ξεγελούσαν και κοροΐδευαν επί σειρά δεκαετιών. Μα τώρα η τράπουλα ήρθε στα χέρια μου. Αλλόκοτα, απροσδόκητα, αναπάντεχα... αλλά πάνω στην ώρα... Θυμάμαι πόσο αστείο μού φάνηκε το ύφος του συμβολαιογράφου, όταν με κάλεσε στο γραφείο του.

«Κυρία Καραπάνου, δε φαντάζεστε τι πέρασαν οι συνεργάτες μου για να σας ανακαλύψουν!» μου είπε.

«Η αλήθεια είναι ότι δε μένω πολύ στο ίδιο μέρος!» είχα απαντήσει. «Δεν έχω λόγο άλλωστε! Όπου βρίσκω δουλειά, εκεί κάνω στάση, αλλά για λίγο!»

Δεν έχασε κι άλλο χρόνο ο άνθρωπος. Αρκετός είχε σπαταληθεί στην αναζήτησή μου. Και μετά, έμεινα να τον κοιτάζω εγώ και είμαι σίγουρη ότι το ύφος μου ήταν πιο αστείο από το δικό του, όταν πληροφορήθηκα πως ήμουν κληρονόμος μιας διόλου ευκαταφρόνητης περιουσίας και μαζί αυτού του σπιτιού. Ποια; Εγώ, που, από τότε που θυμάμαι τον εαυτό μου, δε στέριωσα πουθενά, δεν απέκτησα τίποτα δικό μου, έπαιρνα όρκο πως δεν υπήρχε σε ολόκληρο τον πλανήτη άνθρωπος που να έχουμε το ίδιο αίμα... Μια μάνα μόνο, που την έχασα νωρίς και από τότε έχασα και το προνόμιο να λέγομαι άνθρωπος.

Ένας παράξενος θόρυβος διέκοψε σκέψεις και αναμνήσεις. Στράφηκα στο μισοσκότεινο δωμάτιο λιγάκι φοβισμένη. Υποτίθεται ότι θα ήμουν μόνη μου σ' αυτό το μαυσωλείο... Προχώρησα ν' ανοίξω κι άλλο παντζούρι κι ας υπήρχε η πιθανότητα να το εισπράξει κάποιος περαστικός στο κεφάλι. Όλα φάνταζαν

ετοιμόρροπα γύρω μου. Παρ' όλες τις ανησυχίες μου, όμως, τα παντζούρια ήταν πολύ πιο γερά απ' όσο έδειχναν. Έτριξε λίγο, αλλά άνοιξε και άφησε τον ανοιξιάτικο ήλιο να περάσει ελεύθερα στον χώρο και να κάνει το θαύμα του. Το φως του μου αποκάλυψε μια διαφορετική πραγματικότητα και τα έβαλα με τον εαυτό μου που τόση ώρα καθόμουν στο μισοσκοτάδο. Η κατάσταση δεν ήταν τόσο άσχημη τελικά. Τα έπιπλα ήταν όλα σκεπασμένα με τεράστια πανιά. Υπήρχε σίγουρα πολλή σκόνη και οι αράχνες είχαν εγκατασταθεί για τα καλά, αλλά με ένα θαρραλέο καθάρισμα το σπίτι θα μπορούσε να γίνει κατοικήσιμο. Μέχρι να έβλεπα τι θα έκανα τουλάχιστον. Και οπωσδήποτε, ήταν προτιμότερη η εγκατάλειψη, που αντίκριζα, από το θλιβερό δωμάτιο του ξενοδοχείου στο κέντρο της Αθήνας, όπου έμενα τις τελευταίες μέρες.

Προχώρησα και άλλο ένα παράθυρο άνοιξε, κι άλλο φως κυριάρχησε στον χώρο. Βρισκόμουν στο σαλόνι. Περίεργη η διαρρύθμιση του σπιτιού, το είχα παρατηρήσει από τη στιγμή που το αντίκρισα. Μια μικρή βιλίτσα ήταν, στριμωγμένη ανάμεσα στις πολυκατοικίες της Κυψέλης, κάποτε πρέπει να είχε σκούρο κόκκινο χρώμα, με λευκά διακοσμητικά πλαίσια γύρω από τα παράθυρα και τις πόρτες. Λευκό μάρμαρο δέσποζε στο κατώφλι και στη σκάλα που οδηγούσε στον πρώτο όροφο, αυτόν όπου βρισκόμουν. Το σαλόνι διέθετε έναν στενό ημικυκλικό κλειστό εξώστη με μικρό εξωτερικό μπαλκόνι. Ήταν το σημείο όπου στεκόμουν τώρα, μια μικρή προέκταση ουσιαστικά, με τρία στενόμακρα παράθυρα, το ένα δίπλα στο άλλο. Γερή τοιχοποιία πλαίσιας εκατέρωθεν το ημικύκλιο, και ακολουθούσαν δύο πόρτες που έβγαιναν στ' αντίστοιχα μπαλκόνια, λίγο πιο φαρδιά αυτά. Μακρόστενος ο χώρος και μια τζαμένια πόρτα, συρόμενη, με χώριζε από την τραπεζαρία. Δε βιάστηκα να εξερευνήσω το υπόλοιπο σπίτι. Πρώτα έπρεπε να βρω ποιος ή τι έκανε τον θόρυβο. Στη σκέψη ότι μπορεί να ήταν ποντίκι, ένιωσα το κορμί μου ν' ανατριχιάζει. Τα σιχαινόμουν όσο τίποτα. Ένας κατά-

μαυρος γάτος διέψευσε τους φόβους μου. Μ' ένα σάλτο βρέθηκε στον καναπέ και επικύρωσε την παρουσία του καθώς αυτοσυστηνόταν μ' ένα νιαούρισμα. Τα δύο ζωντανά πλάσματα αυτού του σπιτιού κοιταχτήκαμε για λίγο· αναμετρήθηκαν τα βλέμματα. Του γάτου πράσινο, το δικό μου στο χρώμα του λιωμένου χρυσού για να δικαιολογεί και το όνομά μου. Η μάνα μου με βάφτισε Χρυσ αφένια. Μόλις πρόσφατα έμαθα ότι δεν ήταν ιδιοτροπία της, αλλά το όνομα της γιαγιάς μου. Ποτέ κανείς δε με φώναξε έτσι μετά τον θάνατό της. Φένια με ξέρουν όλοι...

Ο γάτος αποφάσισε να με συμπαθήσει. Από τον καναπέ βρέθηκε να τριβεται στα πόδια μου ενώ η ουρά του σαν περικοκλάδα σκαρφάλωνε στη γάμπα μου. Τον σήκωσα στην αγκαλιά μου και δεν υπήρξε αντίσταση. Βολεύτηκε στα χέρια μου. Η γούνα του έμοιαζε με μαύρο βελούδο έτσι όπως την άγγιζε ο ήλιος, τα δάχτυλά μου κρύφτηκαν στις πτυχές της. Θυμήθηκα τότε που ήμουν παιδί στη Γερμανία. Ένα μικρό σκυλάκι μπλέχτηκε στις αναμνήσεις μου. Είχε μόλις πεθάνει η μητέρα μου και ο μικρός τετράποδος φίλος μου προσπαθούσε να με παρηγορήσει. Ποιο κτήνος θα μπορούσε να τα βάλει μ' ένα σκυλί και να το σκοτώσει; Ο ίδιος που τα έβαλε και μ' ένα παιδί...

«Θα σε λέω Τίγρη!» ανακοίνωσα στον γάτο, που, σαν να κατάλαβε, με κοίταξε και έδειξε ευχαριστημένος. «Πάμε τώρα να δούμε και τα άλλα δωμάτια! Έχουμε πολλή δουλειά εδώ μέσα!»

Ο Τίγρης βολεύτηκε ακόμη περισσότερο στην αγκαλιά μου, υποδηλώνοντάς μου ξεκάθαρα ότι δεν είχε καμιά διάθεση να κάνει περπατώντας την εξερεύνηση. Τον αντάμειψα μ' ένα παρατεταμένο χάδι. Κι εγώ είχα ανάγκη τη ζεστασιά της επαφής μαζί του, καθώς θα γνώριζα το σπίτι που ήταν πια δικό μου. Προσπέρασα το μεγάλο δωμάτιο και έφτασα στις κλειστές τζαμνιες πόρτες. Τις άνοιξα και προχώρησα στην τραπεζαρία. Ένα μακρύ τραπέζι, σκεπασμένο κι αυτό, με έξι καρέκλες. Στα αριστερά μου δέσποζε ένα μεγάλο παράθυρο που έσπευσα να το ανοίξω. Στις αχτίδες του ήλιου είδα εκατομμύρια μόρια σκόνης

να αιωρούνται. Στράφηκα και κοίταξα τον απέναντι τοίχο. Ένας μεγάλος μπουφές και από πάνω καθρέφτης. Μικροέπιπλα και μιμιπελό έδειχναν σαν να με παρακαλούν να τα ξεσκεπάσω. Τα αγνόησα και στράφηκα στην πόρτα που υπήρχε στο βάθος. Την άνοιξα και μου φανερώθηκε η κουζίνα. Εδώ οι αράχνες και η σκόνη είχαν σωρευτεί. Παλιά τα ντουλάπια, και άδεια. Το ψυγείο και η ηλεκτρική κουζίνα δεν ήθελε και πολύ για να καταλάβεις ότι ήταν για πέταμα. Έκανα μεταβολή και με τον Τίγρη στην αγκαλιά βγήκα πάλι στην τραπεζαρία. Η κουζίνα ήταν το τελευταίο δωμάτιο που με απασχολούσε.

«Όπως κατάλαβες απόψε θα φάμε κάτι απ' έξω!» ψιθύρισα στον γάτο μου και δε φάνηκε να δυσαρεστείται.

Διέσχισα την τραπεζαρία, πέρασα πάλι στο σαλόνι και από εκεί στο χολ. Δύο πόρτες ακόμη με περίμεναν απέναντί μου, ενώ στα αριστερά μου δέσποζε μια σκάλα που σίγουρα οδηγούσε στις κρεβατοκάμαρες.

Η πρώτη πόρτα που άνοιξα ήταν το μπάνιο· η κατάσταση εκεί μέσα φώναζε ότι ένας υδραυλικός έπρεπε να κάνει θαύματα, αλλά τουλάχιστον, πέρα από τη σκόνη, το μπάνιο ήταν πιο καθαρό από το υπόλοιπο σπίτι. Η μυρωδιά της κλεισούρας ωστόσο ήταν πολύ δυσάρεστη. Φάνηκα γενναία και τράβηξα το καζανάκι. Παραδόξως λειτουργούσε. Σύμφωνα με τα λόγια του συμβολαιογράφου το σπίτι είχε μείνει ακατοίκητο κοντά στα δώδεκα χρόνια.

«Τελευταίος ένοικος του σπιτιού ήταν ο παππούς σας, κυρία Καραπάνου», θυμήθηκα τα λόγια του, «ο Περικλής Σέκερης. Η γιαγιά σας, που έχετε και το όνομά της, απεβίωσε το 1973 σε δυστύχημα, μαζί με τον γιο της και θείο σας, τον Στέλιο. Τον παππού φρόντιζε μια γυναίκα στα τελευταία του...»

«Και εγώ πώς βρέθηκα κληρονόμος; Δεν υπήρχαν άλλοι συγγενείς;»

«Οι παππούδες σας είχαν, εκτός από τη μητέρα σας και τον πρόωρα χαμένο Στέλιο, και άλλα δύο κορίτσια: την Εκάβη και

τη Φωτεινή... Όμως το σπίτι καθώς και τα μετροητά ήρθαν στην κατοχή σας, κατόπιν διαθήκης...»

Ναι, ο παππούς μου είχε φαίνεται μετανιώσει. Και, πριν πεθάνει, άφησε στη μητέρα μου και στην κόρη της, δηλαδή εμένα, την περιουσία που είχε πλέον απομείνει. Παιχνίδια που παίζει η ζωή... Αλλά γιατί τόσο μένος; Τι είχε δει ο παππούς Περικλής στον άντρα που διάλεξε η μάνα μου και την απόκοψε; Όχι ότι είχε άδικο... Μανούλα μου, λάθος η επιλογή σου... αυτό το κτήνος δεν ήταν για σένα. Πώς έκανες παιδί μαζί του; Και να ξέρεις, είναι στιγμές που φοβάμαι τι από αυτόν μπορεί να κληρονόμησα κι εγώ...

Η τελευταία πόρτα σ' εκείνο τον όροφο έκρυβε μια ευχάριστη έκπληξη: ένα μικρό και συμπαθητικό γραφείο. Πάλι βιάστηκα ν' ανοιξω κι εδώ τα παράθυρα. Έβλεπαν και τα δύο στον δρόμο. Ο ήλιος όρμησε στο εσωτερικό του δωματίου για να φωτίσει τον πιο καλοδιατηρημένο μέχρι στιγμής χώρο. Κι εδώ σκεπασμένα τα πάντα, αλλά ήταν πιο καθαρό, στοιχείο που με ώθησε να αντιληφθώ ότι ο παππούς πέρασε τα τελευταία χρόνια της ζωής του σ' αυτό το δωμάτιο, έχοντας κλείσει τα υπόλοιπα. Ακριβώς απέναντι από τα παράθυρα δέσποζε μια βιβλιοθήκη με ένα μικρό και κομψό γραφείο ακριβώς μπροστά. Κάτω από τα παράθυρα, υπήρχαν ένας καναπές και μία πολυθρόνα. Τράβηξα τα καλύμματα. Στο χρώμα του ώριμου και γλυκού μήλου ήταν η ταπετσαρία τους. Τόλμησα να καθίσω. Ήταν μαλακός και άνετος εκείνος ο καναπές. Ο Τίγρης γλίστρησε από την αγκαλιά μου και βολεύτηκε στην πολυθρόνα.

«Όπως κατάλαβες, εδώ θα περάσουμε τη νύχτα!» του ανακοίνωσα κι εκείνος νιαούρισε, δίνοντάς μου να καταλάβω ότι, αφού είχαμε αποφασίσει πού θα μείνουμε, έπρεπε να φροντίσω εγώ και τι θα φάμε. Και το δικό μου στομάχι διαμαρτυρόταν.

Το πρώτο μας βράδυ με τον Τίγρη στο νέο μας σπίτι πέρασε τρώγοντας πίτσα, υπό το φως των κεριών που προνόησα ν' αγοράσω στη βόλτα που βγήκα, μια και δεν είχαμε ρεύμα. Μαζί προ-

μηθεύτηκα γάλα, καφέ, ζάχαρη, μερικά μπισκότα για το πρωινό και φυσικά τροφή για τον συγκάτοικο... Πρωτόγνωρη εμπειρία για μένα. Κοιμήθηκα έπειτα από πολλά χρόνια ξένοιαστη, χωρίς να φοβάμαι· δίχως να έχω τον νου μου για κάθε ήχο που άκουγα – κι ένα παλιό σπίτι έχει πολλούς. Η ησυχία δεν είναι παρά η άλλη όψη του νομίσματος για πολυποίκιλους ήχους.

Το πρωί ξύπνησα με το βάρος του Τίγρη στα πόδια μου, αφού εκεί είχε περάσει προφανώς όλη τη νύχτα κι εγώ τον ένιωθα σαν φύλακα. Αυτός ο γάτος, εκτός από την προφανή του ταυτότητα, είχε αναπτύξει, άγνωστο πώς, χαρακτηριστικά ενός πιστού σκύλου και το διαπίστωσα τις επόμενες μέρες. Αρκετά ανεξάρτητος από τη φύση του, αλλά παράλληλα πιστός και υπάκουος. Όταν έπρεπε να βγω για λίγο, με περίμενε να γυρίσω κι έκανε το καθετί για να μου δείξει τη χαρά που ένιωθε για την επιστροφή μου. Το βλέμμα του ήταν εξαιρετικά εύλωπτο και, πολύ σύντομα, οι δυο μας δείχναμε σαν να είχαμε περάσει μαζί μια ολόκληρη ζωή.

Για να είμαι ειλικρινής, δεν ήξερα από πού ν' αρχίσω. Είχα τελειώσει με όλα τα διαδικαστικά χάρη στη βοήθεια του συμβολαιογράφου, η αλήθεια να λέγεται. Είχαν πληρωθεί τα πάντα και στον λογαριασμό μου υπήρχε το μυθικό ποσό των εκατόν πενήντα χιλιάδων ευρώ. Παιδιάστικο ίσως, αλλά εκείνο το πρώτο πρωινό, πίνοντας τον καφέ μου στο μικρό γραφείο, κοίταξα ξανά το βιβλιάριο για να βεβαιωθώ ότι την άλλη μέρα δε θα έπρεπε να ψάξω για δουλειά. Το προηγούμενο βράδυ είχα ανεβεί και στον πάνω όροφο. Χειρότερη εικόνα εγκατάλειψης εκεί, αλλά ακόμη και στο ημίφως του δειλινού ήταν ευδιάκριτη η πολυτέλεια των παρατημένων δωματίων. Πέντε κρεβατοκάμαρες είχε ο πάνω όροφος και ήταν φανερό ότι είχαν περάσει πολλά χρόνια προτού κάποιος διαβεί το κατώφλι τους. Η μεγαλύτερη είχε διπλό κρεβάτι· σίγουρα ανήκε στον παππού και στη γιαγιά. Οι άλλες ήταν πιο μικρές και πρέπει ν' ανήκαν στα παιδιά. Στον Στέλιο και στα κορίτσια της οικογένειας. Πώς

μου είχε πει τα ονόματα ο δικηγόρος; Α, ναι: Εκάβη και Φωτεινή... Ένωσα λίγο σαν διαρρήκτης έτσι όπως τριγυρνούσα στα άδεια δωμάτια, ένοχη, σαν να μην είχα το δικαίωμα να βρίσκομαι εκεί. Ο Τίγρης που τρίφτηκε στα πόδια μου με συνέφερε. Ήταν δικό μου αυτό το σπίτι. Νόμιμα! Και έπρεπε να το θυμίζω συνεχώς στον εαυτό μου. Λίγο πριν σκοτεινιάσει, κατέβηκα και στο ισόγειο. Εκεί, δεξιά και αριστερά από τη σκάλα, υπήρχαν δύο δωμάτια. Διέθεταν μπάνιο και μια υποτυπώδη κουζίνα.

«Όπως είδες, Τίγρη, είμαστε ιδιοκτήτες ενός μεγαθηρίου!» τον πληροφορήσα, όταν κάθισα στον καναπέ με την πίτσα στα πόδια, εκείνο το πρώτο μας βράδυ. Δε μου έδωσε και μεγάλη σημασία. Το μυαλό του βρισκόταν εκεί όπου ήταν και το βλέμμα του: στην πίτσα.

Ήπια μια γουλιά από τον καφέ μου και κοίταξα τον Τίγρη που έκανε την πρωινή του τουαλέτα. Τον παρακολούθησα με πόση υπομονή περνούσε τη μικρή ροζ γλώσσα του απ' όλο του το τρίχωμα, μέχρι που εκείνο έλαμψε.

«Για σένα ήταν σύντομο», του είπα πικαρισμένη. «Εγώ να δω πώς θα συνεφέρω όλο αυτό το σαράι!»

Δε χρειαζόταν και πολύ μυαλό. Μπορεί να μην είχα ποτέ μου ένα σπίτι της προκοπής, αλλά, όσο αδαής κι αν ήμουν, ήξερα ότι χρειαζόμουν μια επίσκεψη σε σούπερ μάρκετ για να προμηθευτώ τα απαραίτητα. Απ' όσα μου είχε πει ο συμβολαιογράφος και προφανώς επειδή κατάλαβε πόσο πελαγωμένη ήμουν, σήμερα θα ερχόταν και το ρεύμα, την επανασύνδεση του οποίου είχε αναλάβει εκείνος. Άφησα τον γάτο στην ησυχία του και αφού βεβαιώθηκα για τα χρήματα που είχα στο πορτοφόλι μου, ξεκίνησα την πεζοπορία μου μέχρι το επόμενο τετράγωνο όπου είχα εντοπίσει το κατάστημα που χρειαζόμουν.

Προσανατολίστηκα εύκολα. Το σπίτι βρισκόταν πίσω από την Πλατεία Κυψέλης. Απ' όσα μου ανέφερε ο συμβολαιογράφος, η συνοικία κάποτε ήταν από τις ωραιότερες. Η ανάπτυξή της ως καθαρά αστικής περιοχής ξεκίνησε το 1930 και έγινε από

τις πιο αριστοκρατικές της Αθήνας μαζί με αυτήν του Κολωνακίου. Στις δεκαετίες του '50 και του '60 κατασκευάστηκε πλήθος πολυκατοικιών. Η οικογένειά μου πρέπει ν' αγόρασε αυτό το σπίτι μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Μου έκανε τεράστια εντύπωση που έμαθα ότι οι ρίζες μου κρατούν από την Πόλη, απ' όπου και ήρθε πριν από το 1950 η οικογένεια Βέρβερη από τους οποίους κατάγομαι. Όλη μου τη ζωή νόμιζα ότι είμαι σαν τα αγριόχορτα με ρίζες μικρές που δεν πήγαιναν πουθενά, και τώρα μάθαινα πως ήταν τόσο ισχυρές όσο κι ενός μεγάλου δέντρου με χοντρό κορμό και δυνατά κλαδιά. Πρωτόγνωρο συναίσθημα που ήθελα χρόνο για να συμφιλιωθώ μαζί του.

Προσπερνούσα τη μια πολυκατοικία μετά την άλλη και δεν μπόρεσα να μην αναρωτηθώ πώς και οι παππούδες μου δεν έδωσαν το σπίτι τη χρυσή εποχή της αντιπαροχής, να βρεθούν με διαμερίσματα, και παρέμεναν στη μικρή βιλίτσα που έμοιαζε σαν νάνος ανάμεσα στα θηρία που την κύκλωσαν. Είχα πολλά να μάθω ακόμη, αλλά χρειαζόταν υπομονή. Για μια φορά στη ζωή μου, έπρεπε να βάλω προτεραιότητες.

Βγήκα από το σούπερ μάρκετ με τη βεβαιότητα ότι δε θα έφτανα ποτέ σπίτι μου αριτιμελής. Τα έβαλα με τον εαυτό μου που αγόρασα τα απαραίτητα και δε σκέφτηκα το αυτονόητο: πώς θα μετέφερα όλα αυτά που είχα αγοράσει. Τα απορρυπαντικά μού έκοβαν τα χέρια, η σκούπα και η σφουγγαρίστρα απειλούσαν να μου βγάλουν τα μάτια, ο κουβάς μπερδευόταν στα πόδια μου και σταματούσα συνεχώς να πάρω ανάσα για να συνεχίσω. Λίγο πριν τα παρατήσω στο πεζοδρόμιο απελπισμένη, ένιωσα μια παρουσία δίπλα μου. Στράφηκα για ν' αντικρίσω, όχι χωρίς έκπληξη, δύο σκούρα, σχεδόν μαύρα μάτια να με κοιτάζουν. Μπροστά μου στεκόταν ένα παλικάρι που τα ρούχα του σίγουρα είχαν γνωρίσει καλύτερες μέρες, όπως και ο ίδιος. Δεν πρέπει να ήταν πολύ πάνω από είκοσι πέντε χρόνων, σίγουρα μετανάστης από τους χιλιάδες που κατέφθαναν στη χώρα μας, αν δεν πνίγονταν στο Αιγαίο από τους δουλεμπόρους που τους

κουβαλούσαν. Εκείνοι προσπαθούσαν να σώσουν τη ζωή τους και κάποιοι θησαύριζαν.

«Τι θέλεις;» τον ρώτησα βλακωδώς, αφού ήταν σίγουρο ότι δε θα μπορούσε να μου απαντήσει σε μια άγνωστη για εκείνον γλώσσα.

Κάτι προσπάθησε να μου πει το παλικάρι, αλλά η απελπισία έχει μία γλώσσα και είναι κοινή. Είδα στα μάτια του την απόγνωση, την πείνα, ακόμη και την παραίτηση. Με πλησίασε, όπως ίσως αρπάχτηκε κι από ένα σωσίβιο που του πέταξαν στην παγωμένη θάλασσα όταν ξεκινούσε για ένα ταξίδι στο άγνωστο, αλλά μακριά από τον πόλεμο της πατρίδας του. Με νοήματα κι εκείνος κι εγώ καταφέραμε να φτάσουμε σε κάτι που έμοιαζε με συνεννόηση. Πήρε τις περισσότερες σακούλες από τα χέρια μου και φάνηκε έτοιμος να με ακολουθήσει. Δεν ξέρω αν ήμουν ανόητη ή παρανοϊκή, αλλά κάτι στο βλέμμα του μου θύμισε τον εαυτό μου...

Με ταχύ βήμα πλέον βρέθηκα να περπατάω για το σπίτι. Μου ήρθε να γελάσω. Μέσα σε λίγες μέρες, είχα πάρει υπό την προστασία μου όχι μόνο έναν μαύρο γάτο, αλλά κι έναν άλλο άνθρωπο. Μπήκαμε μαζί στο σπίτι και το παλικάρι κοιτάξε γύρω του με περιέργεια.

«Μην το βλέπεις έτσι!» του είπα σαν να μπορούσε να με καταλάβει. «Θα το φτιάξουμε καινούργιο!»

Ο Τίγρης πλησίασε επιφυλακτικός και μύρισε τον Σύριο φίλο μου, χωρίς ενθουσιασμό. Δεν τον αδικούσα. Το παλικάρι ήταν σε άθλιο χάλι. Βεβαιώθηκα πως η ΔΕΗ είχε κάνει το θαύμα της και μετά αναρωτήθηκα αν ο θερμοσίφωνας έπειτα από τόσα χρόνια λειτουργούσε. Μ' έναν τρόπο θα το μάθαινα αυτό...

Με πολύ κόπο, κατάφερα να μάθω το όνομά του· τον έλεγαν Καρίμ... Το δικό μου ήταν αδύνατο να το πει. Κατέληξε να με φωνάζει «μάνταμ», που τον βόλευε. Εκεί που κοντέψαμε να παρεξηγηθούμε ήταν όταν προσπάθησα να τον στείλω για μπάνιο και του έδωσα να φορέσει μια δική μου φόρμα κι ένα φούτερ που είχα φέρει με τα πράγματά μου. Στην αρχή παραξενεύ-

τηκε, μετά αγρίεψε, κάτι μου είπε στη γλώσσα του έντονα, εγώ προσπαθούσα να του εξηγήσω στη δικιά μου, ο Τίγρης αγρίεψε κι αυτός και νιαούριζε δυνατά, ο πύργος της Βαβέλ, που αποτελούσαμε, κινδυνεύαμε να μας πλακώσει. Πάλι τα νοήματα επιστρατεύτηκαν και κάτι κοντσά αγγλικά: τελικά, ο Καρίμ βγήκε από το μπάνιο καθαρός και αρωματισμένος και έτσι συμφιλιώθηκε με τον Τίγρη που καταδέχτηκε να τον επανεξετάσει και τελικά να τον αποδεχτεί...

Τρεις εβδομάδες. Είκοσι μία μέρες και πολλές ώρες από τη νύχτα μάς πήρε για να επαναφέρουμε το σπίτι, δουλεύοντας μεθοδικά με τον Καρίμ. Αυτό που δεν περίμενα ήταν το ταλέντο του προστατευομένου μου στο βάψιμο. Ξεκινώντας από πάνω, ένα ένα δωμάτιο έβαψε όλο το σπίτι. Με υπομονή και προσοχή, και με βοηθό εμένα για τα πιο εύκολα, καταφέραμε και κάναμε το σπίτι να λάμψει. Καθαρίσαμε και βάψαμε ακόμη και τα δύο μικρά διαμερίσματα του ισογείου, όπου στο ένα έμεινε ο ίδιος. Εκεί τα περισσότερα έπιπλα ήταν για πέταμα, αλλά ο Καρίμ επιδιόρθωσε πολλά. Έφερα υδραυλικό που χρειάστηκε αρκετές μέρες για να ανακαινίσει τις παλιές σωληνώσεις, άλλαξα τα πλακάκια και των δύο μπάνιων ενώ παρήγγειλα και μια νέα σύγχρονη κουζίνα, μαζί με ηλεκτρικά είδη όλων των κατηγοριών, χωρίς να ξεχάσω να εφοδιάσω μ' ένα ψυγείο και μια κουζίνα και το δωμάτιο του Καρίμ. Το παλικάρι είχε μετατραπεί σε πιστό σκυλί πλέον, καθώς έπεφτε από τη μια έκπληξη στην άλλη μ' εμένα. Φοβόταν πολύ στην αρχή, ήταν μόνιμα επιφυλακτικός, αλλά κάθε λεπτό που περνούσε κέρδιζα τον σεβασμό του. Ήταν πιστός μουσουλμάνος και φρόντιζα τις διατροφικές του συνήθειες. Τηρούσα τις ώρες της προσευχής του και γενικά τον αντιμετώπιζα όπως ακριβώς ήταν: ένα ανθρώπινο πλάσμα με ίσα δικαιώματα. Ήταν πανέξυπνος και μάθαινε γρήγορα, σε αντίθεση με εμένα, που, όσο κι αν πάσχισε να μου

μάθει πέντε λέξεις στη γλώσσα του, δεν τα κατάφερε. *Ανεπίδεκτη μαθήσεως*, αποφάνθηκα πριν παραιτηθώ από κάθε προσπάθεια. Ο Καρίμ κάθε μέρα πρόσθετε και νέες ελληνικές λέξεις στις γνώσεις του, εκτός από το όνομά μου. Αυτό δεν μπόρεσε ποτέ να το πει. Παραμαίναμε στο «μάνταμ» που το πρόφερε με τα κατάλευκα δόντια του σε επίδειξη χαμόγελου.

Ο Τίγρης, από την πλευρά του, μας έκανε τη ζωή δύσκολη, καθώς είχε μια εμμονή να μπλέκεται στα πόδια μας, στην κυριολεξία. Αρκετές φορές κινδύνεψα να τσακιστώ καθώς από το πουθενά είχα μια ουρά και τέσσερα πόδια να παρεμποδίζουν τα δύο δικά μου. Τον μάλωνα κι εκείνος πήγαινε και τριβόταν στον Καρίμ, ικετεύοντας για μια αγκαλιά. Τα βράδια, κουλουριαζόταν στο κρεβάτι δίπλα μου και τα πράσινα μάτια του που με κοιτούσαν ήταν η δική του γλώσσα. Ο τρόπος του να μου πει ότι είχα γίνει οικογένειά του...

Για τον εαυτό μου κράτησα τη μεγάλη κρεβατοκάμαρα και αναλογιζόμουν τι θα έκανα τις υπόλοιπες. Τον περισσότερο χρόνο μου τώρα τον περνούσα καθαρίζοντας βρομιά και σκόνη πολλών χρόνων, αλλά όταν όλα τέλειωναν, ήμουν σίγουρη ότι θα περνούσα ώρες στο μικρό γραφειάκι που με φιλοξένησε τα πρώτα βράδια. Καθαρίζοντάς το, είχα ανακαλύψει και κάποια άλμπουμ με παλιές φωτογραφίες. Δεν τόλμησα να τα αγγίξω. Ήθελα να το κάνω όταν θα ήμουν πια ήρεμη για να γνωριστώ με την οικογένειά μου.

Εξάλλου, στο παρελθόν είχε προστεθεί αναπάντεχα εκείνο το κουτί από μπισκότα, που είχαμε ανακαλύψει τυχαία ο Καρίμ κι εγώ...

Προσπαθήσαμε να τραβήξουμε το βαρύ κρεβάτι του παππού και της γιαγιάς για να το καθαρίσουμε και να βάψουμε τον τοίχο πίσω του. Είχα παραγγείλει και νέο στρώμα, είχα αγοράσει σεντόνια και πάπλωμα και βιαζόμουν να γίνει κατοικήσιμος ο χώρος για να εγκατασταθώ. Ο καναπές του μικρού γραφείου καταπονούσε πλέον τη μέση μου. Το κρεβάτι, τρίζοντας και αγκο-

μαχώντας, μετακινήθηκε επιτέλους. Κατεβάσαμε τη στεφανοθήκη που κοσμούσε μαζί μ' έναν σταυρό τον τοίχο και ο Καρίμι τοποθέτησε εφημερίδες για να μη λερώσει το ξύλινο πάτωμα. Όταν έβαλε όμως τη σκάλα και πάτησε στο πρώτο σκαλοπάτι, η σκάλα ταλαντεύτηκε επικίνδυνα. Τραβήξαμε τις εφημερίδες για να δούμε μια σανίδα να έχει μετακινηθεί.

«Αυτό μου έλειπε», αναφώνησα. «Και σάπια πατώματα!»

«Νο, μάνταμ», αποφάνθηκε ο νεαρός Σύριος. «Look! (Κοίταξε!)»

Γονάτισα. Είχε δίκιο. Το πάτωμα ήταν μια χαρά, αλλά δύο σανίδες είχαν αποκολληθεί και στο κενό ανάμεσα στο ξύλο και στο τσιμέντο υπήρχε ένα τσίγκινο κουτί από μπισκότα, σκουριασμένο και μέσα στη σκόνη. Το άνοιξα. Στο εσωτερικό του υπήρχαν λίγα γράμματα δεμένα με μια κορδέλα που κάποτε πρέπει να ήταν ροζ. Υπήρχε ακόμη ένα ζευγάρι παλιά σκουλαρίκια, που το περίτεχνο σχέδιό τους ήταν καλυμμένο με μια πράσινη ουσία, σαν μούχλα. Τα έτριψα στο παντελόνι μου και κάτι φάνηκε. Δεν ήμουν ειδική, αλλά σίγουρα δεν ήταν χρυσά. Μάλλον μπρούντζινα μου φάνηκαν. Κάποτε, για ένα φεγγάρι, είχα βρει δουλειά σαν καθαρίστρια και η κυρία του σπιτιού είχε κάτι κηροπήγια από μπρούντζο.

Έκλεισα το κουτί και στράφηκα στον Καρίμι που με κοιτούσε χωρίς να ξέρει τι να πει ή τι να κάνει.

«Αργότερα, Καρίμ... Πώς το λένε στα αγγλικά; A, ναι! Later, Καρίμ...»

Σηκώθηκα κι εκείνος ήδη έψαχνε σφυρί και καρφιά να στερεώσει το πάτωμα, ενώ εγώ κατέβηκα και τοποθέτησα στο συρτάρι του γραφείου το κουτί. Καιγόμουν από περιέργεια, αλλά η απόφασή μου για τήρηση των προτεραιοτήτων ήταν καλά εδραιωμένη μέσα μου...

Μπορεί να μην είχαμε κουζίνα, αλλά όλο το υπόλοιπο σπίτι ήταν πλέον σαν καινούργιο. Μόνο οι δύο ένοικοί του είχαν το κακό τους το χάλι. Όλα μας τα ρούχα, για την ακρίβεια όλα μου

τα ρούχα, αφού από αυτά φορούσε και ο Καρίμ, ήταν πια για πέταμα, γεμάτα μπογιές και στόκους, σκισμένα και ταλαιπωρημένα. Το αποφάσισα το πρώτο βράδυ που, τσακισμένη, αποσύρθηκα στο δωμάτιό μου. Απέναντι από το μεγάλο κρεβάτι υπήρχε ολόσωμος καθρέφτης κι αφού έκανα ένα μπάνιο, τόλμησα και να τον πλησιάσω, κάτι που είχα να κάνω πολύ καιρό. Η εξέταση ξεκίνησε από την κορυφή μέχρι κάτω, ήταν ενδεδειγμένη και αυστηρή. Εντάξει, δεν ήμουν πια είκοσι χρόνων. Σε λίγους μήνες θα έκλεινα τα σαράντα τέσσερα, αλλά όσο αυστηρή κι αν ήμουν με τον εαυτό μου, και παρόλο που ποτέ δεν τον φρόντισα ιδιαίτερα, φαινόμουν νεότερη. Τα μαλλιά μου ήθελαν σίγουρα κομμωτήριο, δε θυμόμουν πότε ήταν η τελευταία φορά που τα έβαψα, και το καρέ που κάποτε είχα επιλέξει είχε μετατραπεί σε μια βολική κοτσίδα. Όσο για το χρώμα, το σκούρο τους καστανό είχε πολλές άσπρες τρίχες να το ξεθωριάζουν. Το πρόσωπό μου ήταν καθαρό, με απαλές γωνίες και εξίσου απαλές ρυτίδες όμως. Το μεγάλο του προσόν ήταν σίγουρα τα μάτια μου και το ασυνήθιστο χρώμα τους. Δεν ήμουν παχιά ούτε όμως και αδύνατη. Αρμονικές οι καμπύλες μου και το σώμα μου δεμένο εξαιτίας της σκληρής δουλειάς τόσων χρόνων. Με λίγα λόγια, ήθελα μια γενναία αναστύλωση κι εγώ, σαν το σπίτι μου. Τώρα που το είχαμε τόσο όμορφα ανακαινίσει, έδειχνα παράταιρη εκεί μέσα. Το μυαλό μου στράφηκε και στον Καρίμ. Αυτός κι αν χρειαζόταν ρούχα και παπούτσια! Ξάπλωσα αποφασισμένη πως, την επόμενη μέρα, θα πηγαίναμε οι δυο μας για ψώνια...

Την επόμενη μέρα, όμως, στάθηκε αδύνατον να τον πείσω να βγει από το σπίτι. Το βλέμμα του γέμισε πανικό, το κεφάλι του πήγε και ήρθε αναρίθμητες φορές καθώς το κουνούσε αρνητικά ενώ τα λόγια του έβγαιναν πιο μπερδεμένα από ποτέ.

«No, no, μάνταμ! Καρίμ εντώ... danger outside! (Κίνδυνος έξω!)... I have no papers... (Δεν έχω χαρτιά...) Ντεν τέλω τίποτα! Καλά... όλα καλά... You can go! (Εσύ πήγαινε!)»

Ακολούθησε ένας μονόλογος στη γλώσσα του που δεν κατά-

λαβα φυσικά, αλλά το μήνυμα ήταν ξεκάθαρο. Φοβόταν και δεν είχε άδικο. Αν τον έπιαναν, θα τον απέλαυναν, και έτσι κουρελής που ήταν, δεν ηχούσαν και παράλογοι οι φόβοι του. Έδινε στόχο. Τον καθυσάχασα και κατάλαβε ότι είχα πειστεί, όταν άρχισα να του παίρνω μέτρα για να του αγοράσω εγώ όλα τα απαραίτητα. Αυτό που δεν μπορούσε να φανταστεί ο πολύπαθος φίλος μου ήταν με πόση χαρά ξεκινούσα. Χρόνια είχα να ψωνίσω για μένα κάτι καινούργιο. Επιπλέον, δε θυμάμαι ποτέ να φρόντισα και για κάποιο άλλο πλάσμα. Ξεχύθηκα με φανατισμό νεοφώτιστου στην Πατησίων και στα καταστήματά της...

Νύχτωνε όταν μπήκα στο σπίτι παρέα με έναν ταξιτζή, που με βοήθησε να ξεφορτώσω όλα μου τα ψώνια. Ο Καρίμ πρέπει ν' άκουσε ομιλίες και δεν εμφανίστηκε, ώσπου, όταν έμεινα μόνη μου, αναγκάστηκα να τον φωνάξω για να κουβαλήσουμε μαζί όλες τις τσάντες. Στον χαμηλό φωτισμό της εισόδου δεν αντιλήφθηκε την αλλαγή στην εμφάνισή μου, αλλά όταν μπήκαμε στο μεγάλο σαλόνι με τον πολυέλαιο της οροφής να πλημμυρίζει φως τον χώρο, ο νεαρός άντρας αναπήδησε και με κοίταξε σαν να μη με γνώριζε.

«Beautiful madam! (Όμορφη κυρία!)» αναφώνησε και τα σκούρα μάτια του φωτίστηκαν.

Κοιτάχτηκα ατάρεσκα στον καθρέφτη απέναντί μου. Τα μαλλιά μου είχαν κοπεί πάλι στο μήκος που μου πήγαινε, γυάλιζαν σαν κάστανο και φωτίζονταν από τις ανταύγειες του κομμωτηρίου στην οδό Πατησίων που ανακάλυψα τυχαία. Καθίσαμε στον άνετο καναπέ και του παρουσίασα όλα τα ψώνια μου, ενώ ο Καρίμ τα υποδεχόταν με επιφωνήματα θαυμασμού. Όταν όμως άρχισα να βγάξω από τις σακούλες παντελόνια, μπλούζες και παπούτσια για εκείνον, τα σοκολατένια μάτια γέμισαν δάκρυα.

«Μάνταμ...» ψέλλισε με δυσκολία. «Όλος αυτός για μένα;»

«Για σένα, Καρίμ...» του απάντησα. «Με βοήθησες τόσο πολύ... Έναν μήνα τώρα ήσουν δίπλα μου... Είσαι καλό παιδί, Καρίμ...»

Δεν ξέρω πόσα κατάλαβε απ' όσα είπα. Τα μάτια του έτρεχαν συνεχώς. Μερικά δάκρυα τ' άφησε πάνω στο χέρι μου, όταν το πήρε σχεδόν με ευλάβεια και το έφερε στα χείλη του για ν' αποθήσει εκεί ένα φιλή ευγνωμοσύνης.

«Ντεν ξέρω τι πω... Καλός άντρωπος, μάνταμ... Like my mother... (Σαν τη μητέρα μου...)»

«Where is your mother, Καρίμ; (Πού είναι η μητέρα σου;)»

«Back to Syria... Died... (Πίσω στη Συρία... Πέθανε...)»

Τον κοίταξα λυπημένη. Τόσο καιρό δεν είχα καταφέρει να μάθω τίποτα για το παρελθόν του. Το εμπόδιο της γλώσσας έστεκε ανυπέρβλητο. Μου είχε δώσει να καταλάβω πως ήταν με αυτούς που πέρασαν από την Τουρκία με μια βάρκα στη Μυτιλήνη και από εκεί τον μετέφεραν στην Αθήνα. Ήταν μόνος του. Στην Πλατεία Βικτωρίας περιμένε για καιρό μέχρι να προωθηθεί σε κάποια άλλη ευρωπαϊκή χώρα. Όμως εκείνος ήθελε να μείνει στην Ελλάδα, άγνωστο για ποιο λόγο. Δηλαδή μου είτε, αλλά ούτε τα δικά μου αγγλικά ήταν τόσο καλά, ούτε και τα δικά του. Μου εξήγησε πάντως, όσο καλύτερα μπορούσε, πως με είχε βρει την πρώτη μέρα που απομακρύνθηκε από την πλατεία περπατώντας και είχε χαθεί. Το γεγονός ότι είχε χάσει τη μητέρα του μ' έκανε να τον νιώσω πιο κοντά μου. Ορφανά και τα δύο λοιπόν. Κι αν εκείνος ήταν σε μια ξένη χώρα, εγώ αισθανόμουν το ίδιο μόνη. Του χάρειψα μητρικά τα μαλλιά. Κάτω από ειδικές συνθήκες, θα μπορούσε να ήταν και γιος μου. Μου χαμογέλασε μέσα από τα δάκρυά του και η διακοπή ήρθε από τον συνηθισμένο εισβολέα. Ο Τίγρης με ένα σάλτο προσγειώθηκε ανάμεσά μας και νιαούρισε δυνατά. Τον χαϊδέψαμε και οι δύο και μετά έδωσα και σ' εκείνον τα δώρα του. Ένα κομψό περιλαίμιο που είχε την υπομονή να με αφήσει να του το φορέσω και ένα καλάθι για να κοιμάται. Το τελευταίο δώρο αποδείχθηκε εντελώς άχρηστο. Ο μαύρος γάτος μου δεν είχε σκοπό να αποχριστεί ούτε εμένα, ούτε το κρεβάτι μου...

Επισκέψεις; Όχι, δεν περίμενα. Γι' αυτό με ξάφνιασε το κουδούνι που χτύπησε εκείνο το απόγευμα. Βρισκόμουν στο μικρό μου γραφείο και με μια γενναία δόση καφεΐνης για συντροφιά είχα επιτέλους ανοίξει το πρώτο από τα άλμπουμ, το πιο παλιό. Ανάμεσα στα άγνωστα σ' εμένα πρόσωπα, ανακάλυψα εκείνο της μητέρας μου και τα μάτια μου υγράνθηκαν όταν την είδα παιδάκι, και μετά κοριτσάκι, και στη συνέχεια μια όμορφη έφηβη. Οι φωτογραφίες ήταν οικογενειακές κυρίως, και έτσι με τον νόμο των πιθανοτήτων γνώρισα τον παππού, τη γιαγιά που είχα το όνομά της, και τα αδέρφια της μητέρας μου. Έμοιαζα στη γιαγιά μου απ' όσο μπορούσα να καταλάβω. Το κουδούνι που ακούστηκε ήταν δυσάρεστη διακοπή αλλά και πηγή απορίας. Ποιος μπορούσε να είναι; Πάτησα το κουμπί και η κάτω πόρτα άνοιξε. Στάθηκα στο κεφαλόσκαλο περιμένοντας τον επισκέπτη. Μια κυρία ανέβαινε ήδη τα σκαλιά και η άνεση, με την οποία το έκανε, μου έδωσε να καταλάβω πως δεν το έκανε για πρώτη φορά. Πατούσε σε γνώριμο έδαφος. Στάθηκε μπροστά μου και το βλέμμα της δεν ήταν φιλικό.

«Υποθέτω ότι είσαι η Χρυσοφένια Καραπάνου!» μου είπε κοφτά.

«Έχετε το πλεονέκτημα, κυρία μου», της απάντησα. «Εσείς με ξέρετε, ενώ εγώ όχι...»

«Ονομάζομαι Εκάβη Παπαδάκη. Το πατρικό μου όμως είναι Σέκερη!»

Μπροστά μου στεκόταν η θεία μου λοιπόν! Δεν τόλμησα ούτε το χέρι να της δώσω. Ήταν φανερό ότι δεν υπήρχαν περιθώρια για συγκινητικές στιγμές επανασύνδεσης ενός κομματιού της οικογένειας. Παραμέρισα απλώς για να περάσει στο εσωτερικό. Δε χρειαζόταν οδηγίες. Μπήκε με άνεση στο σαλόνι, αλλά στο κατώφλι σταμάτησε και κοίταξε γύρω της με περιέργεια τον πλήρως ανακαινισμένο χώρο. Από εκεί όπου στεκόμουν, δεν μπορούσα να δω αν τα παγωμένα μάτια της ξεστάθηκαν έστω και λίγο που βρισκόταν στο σπίτι όπου μεγάλωσε.

Χωρίς να της πω λέξη, προχώρησε και κάθισε στον καναπέ.

«Θα σας έλεγα να καθίσετε, αλλά μπορούμε να παραλείψουμε αυτό το κομμάτι», πρόφερα αργά, επανακτώντας τη χαμένη μου ψυχραιμία εξαιτίας της έκπληξης. «Να σας προσφέρω κάτι;» ρώτησα, μακαρίζοντας την τύχη μου που η νέα μου κουζίνα επιτέλους είχε ολοκληρωθεί και εφοδιαστεί με όλα τα απαραίτητα.

«Όχι, ευχαριστώ!» ήρθε η κοφτή απάντηση.

«Τότε υποθέτω ότι θα μου πείτε για ποιο λόγο ήρθατε ως εδώ... Από τα ελάχιστα που ξέρω για την οικογένεια της μητέρας μου, είστε η μια από τις αδελφές της.»

«Και αυτό ήταν το σπίτι μου!»

Κάθισα σε μια πολυθρόνα απέναντί της. Όσο η κυρία είχε έρθει για καβγά. Το μαρτυρούσαν όλα πάνω της: το βλέμμα που πέταγε αστραπές, η φωνή της που ανέβαινε σε δυσάρεστους τόνους. Πήρα βαθιά ανάσα πριν της απαντήσω ήρεμα.

«Ναι, υποθέτω ότι εδώ μεγαλώσατε, όπως και η μητέρα μου και η άλλη αδελφή της... Φωτεινή δεν είναι το όνομά της;»

«Τη μάνα σου την πέταξε έξω ο πατέρας μου!»

«Ναι, έτσι έμαθα... Και ήταν αυτός ο ίδιος που με τη διαθήκη του αποκατέστησε την αδικία.»

«Καμιά αδικία! Ας μην έκανε ό,τι έκανε!»

«Το γεγονός ότι η μητέρα μου έκανε έναν γάμο που δεν είχε την έγκριση του παππού...»

«Έτσι σου είπαν να λες;» Με διέκοψε και η κακία δεν μπόρεσε να μου διαφύγει.

«Έχετε άλλη άποψη;» τη ρώτησα, αλλά είχα αρχίσει να ταράζομαι.

«Δεν είναι άποψη! Είναι η αλήθεια!»

«Που προφανώς δε γνωρίζω! Θέλετε να με διαφωτίσετε;»

«Δεν ήρθα εδώ για να γεμίσω τα κενά!»

«Τότε για ποιο λόγο ήρθατε; Γιατί σίγουρα δεν είναι επίσκεψη καλωσορίσματος!»

«Ήρθα για να σου πω ότι δεν έχεις κανένα δικαίωμα στην

περιουσία του πατέρα μου! Αυτό το σπίτι είναι δικό μου!»

Έχανα πλέον την υπομονή μου. Υπήρξα όσο ευγενική μπορούσα. Σηκώθηκα από την πολυθρόνα και σταύρωσα τα χέρια στο στήθος.

«Τότε, κυρία μου, να προσβάλλατε τη διαθήκη! Είχατε όλο τον χρόνο και δεν το κάνατε! Πήρα όσα δικαιωματικά μου ανήκαν. Προφανώς, ο παππούς μου είχε τους λόγους του γι' αυτό που έκανε και το ότι, όπως έμαθα, πέθανε εδώ μέσα, μόνος, χωρίς τις κόρες του, είχε να κάνει με αυτή του την απόφαση!»

Η... θεία Εκάβη πετάχτηκε όρθια έχοντας χάσει και τα τελευταία δείγματα ψυχραιμίας.

«Πώς τολμάς και μου μιλάς έτσι;» ξεφώνισε.

Ο Τίγρης θορυβημένος έκανε την εμφάνισή του και οι τριχές του, που έστεκαν ολόρθες, έδειχναν ότι ετοιμαζόταν να ορμήσει.

«Ήσυχα, Τίγρη!» τον διέταξα κι εκείνος σαν πιστό σκυλί κάθισε στα πόδια μου.

Η γυναίκα έκανε ένα βήμα πίσω.

«Το τι έγινε ανάμεσα σ' εμένα και στον πατέρα μου δεν είναι δική σου δουλειά!» μου είπε πιο μαλακά τώρα, έχοντας τον νου της και στον μαύρο γάτο μου.

«Σωστά! Ούτε κι εσύ, όμως, μπορείς να έρχεσαι εδώ μέσα και να με προσβάλλεις σαν να σου έκλεψα κάτι! Ιδέα δεν είχα για όλα αυτά μέχρι που με βρήκε ο συμβολαιογράφος! Ούτε ήξερα ότι έχω συγγενείς! Τώρα όμως που ήρθες και με όσα μου είπες, να ξέρεις ότι θα ψάξω και θα μάθω όλα όσα αφορούν την οικογένεια!»

«Καλή τύχη! Αλλά δε θα είναι τόσο εύκολο!»

«Κρύβεις κάτι;»

Δε μου απάντησε. Έφυγε σαν να την κυνηγούσαν. Δεν είχε δύσει ακόμη ο ήλιος κι όμως εγώ ήμουν στο σκοτάδι...

Η πόρτα έκλεισε πίσω της με θόρυβο και από την κουζίνα πετάχτηκε ο Καρίμ φοβισμένος.

«Καρίμ κρύφτηκε, μάνταμ!» μου είπε. Τα ελληνικά του κά-

θε μέρα εξυπηρετούσαν τη συνεννόησή μας όλο και καλύτερα.

«Και πολύ καλά έκανες! Δε θα ήθελα να σε δει αυτή η μαινάδα!»

«Περίμενα πίσω από πόρτα, μην κάνει κακό σε μάνταμ...»

«Πολύ θα το ήθελε μου φαίνεται!»

«Ποια ήταν;»

«Η θεία μου η Εκάβη! Έχω και σόι, Καρίμ, αλλά δε νομίζω ότι είναι για καλό!»

«Πολύ θυμωμένο άνθρωπο!»

«Έξαλλο άνθρωπο, Καρίμ!» του είπα μιμούμενη την προφορά του. «Και δεν ξέρω και γιατί... Τι της έκανα κι εγώ και η μάνα μου... Και τι ήταν αυτό που πέταξε για τον γάμο της;»

«Καρίμ ντεν καταλαβαίνει...»

«Ούτε κι εγώ, Καρίμ... Ούτε κι εγώ! Αλλά να με πάρει και να με σηκώσει αν το αφήσω έτσι το θέμα! Αύριο κιόλας θα πάω να βρω τον συμβολαιογράφο. Να μάθω όσα ξέρει. Βλέπεις, στην αρχή ήμουν πολύ μπερδεμένη για να ενδιαφερθώ να μάθω!»

«Μάνταμ πολλά είπε, Καρίμ λίγκα κατάλαβε!»

«Κι εγώ, Καρίμ, λίγα κατάλαβα κι ακόμη λιγότερα ξέρω!»

Ο συμβολαιογράφος ήταν σαν να με περίμενε όμως. Με υποδέχτηκε την άλλη μέρα με ένα γεμάτο κατανόηση και συγκατάβαση χαμόγελο, που έγινε ύφος συμπάθειας, όταν του εξέθεσα τους λόγους για τους οποίους είχα ζητήσει να τον δω.

«Είναι συνηθισμένο φαινόμενο, κυρία Καραπάνου», σχολίασε πάντα χαμογελαστός. «Πολλοί κληρονόμοι, που αγνοούν ότι είχαν πλούσιους συγγενείς, όταν μαθαίνουν για την κληρονομιά επικεντρώνονται εκεί και λησμονούν να ζητήσουν λεπτομέρειες!»

«Η διαφορά, κύριε Δουλάμπεη», αντέτεινα κοφτά, «είναι ότι εγώ αγνοούσα ότι είχα καν συγγενείς! Δεν είχα ιδέα από πού κρατάει η σκούφια μου, όπως λέμε λαϊκά, και ξαφνικά κι ενώ δεν είχα στον ήλιο μοίρα, βρίσκομαι να κληρονομώ ένα σπίτι κι

ένα διόλου ευκαταφρόνητο ποσό. Επιπλέον, δε, έχω θεία που με κατηγορεί για κάτι που δεν καταλαβαίνω!»

«Ούτε αυτό είναι ασυνήθιστο, αγαπητή κυρία! Οι συγγενείς που παίρνουν τη μερίδα του λέοντος από μια κληρονομιά δε γίνονται συμπαθείς στους υπολοίπους!»

«Ναι, αλλά γιατί πήρα εγώ αυτή τη μερίδα, που λέτε, τη στιγμή που ο παππούς μου είχε αποκόψει τη μητέρα μου, την είχε διώξει και εκείνη βρέθηκε με τον άντρα της στη Γερμανία;»

«Πιθανολογώ ότι ο παππούς σας αισθάνθηκε στο τέλος του ότι αδίκησε τη μητέρα σας! Προφανώς, δεν ενέκρινε την εκλογή συζύγου...»

«Σ' αυτό δεν τον αδικώ...» τον διέκοψα.

«Αυτά δεν τα γνωρίζω, κυρία Καραπάνου... και δε με αφορούν. Εγώ συνέταξα τη διαθήκη βάσει των οδηγιών του αείμνηστου Περικλή Σέκερη και έκανα το παν για να σας βρω και να σας δώσω όσα σας ανήκαν!»

«Και οι θείες μου; Αυτή η Εκάβη, που ήρθε να με βρει, και η άλλη η Φωτεινή που δε γνωρίζω;»

«Η Εκάβη Σέκερη παντρεύτηκε έναν έμπορο από την Κρήτη, τον Δημήτρη Παπαδάκη, και ακολούθησε τον σύζυγό της. Έχουν δύο παιδιά και μένουν μόνιμα εκεί. Ο παππούς σας της κληροδότησε ένα συμβολικό ποσό, όπως διαβάσατε στη διαθήκη. Όσο για τη Φωτεινή, μένει μόνιμα στο Παλαιό Φάληρο, είναι χήρα και δεν έχει παιδιά. Παντρεύτηκε σχετικά μεγάλη, ξέρετε. Επίσης κληρονόμησε το ίδιο ποσό με την αδελφή της. Φημολογείται ότι δεν είναι καλά νοητικώς...»

«Και γιατί εγκατέλειψαν και οι δύο τον πατέρα τους για να πεθάνει ολομόναχος;»

«Αυτό δεν το γνωρίζω δυστυχώς...»

«Άλλους συγγενείς έχω;»

«Η γιαγιά σας είχε έναν αδελφό, τον Νέστορα Βέρβερη, που μετά τον θάνατο της αδελφής του ξέκοψε από τον γαμπρό του. Λεπτομέρειες επίσης δε γνωρίζω...»

«Γνωρίσατε τον παππού μου όμως...»

«Ναι... τον επισκέφτηκα πολλές φορές μέχρι να ολοκληρωθεί η διαθήκη του».

«Πώς ήταν;»

«Περήφανος άνθρωπος. Στα νιάτα του πρέπει να υπήρξε πολύ όμορφος, αλλά...»

«Σας παρακαλώ, κύριε Δουλάμπη... Είστε ο μόνος από τον οποίο μπορώ κάτι να μάθω... Δε με νοιάζει τι, φτάνει να μάθω!»

«Να... ψυχρός άνθρωπος... Και σκληρός θα έλεγα... Είχε πλήρη διαύγεια πάντως...»

Έφυγα ζαλισμένη από το γραφείο του δικηγόρου. Κουβάρει στο μυαλό μου οι πληροφορίες. Είχα όχι μόνο θείες, αλλά και ξαδέλφια... Και μάλλον κανείς δε με συμπαθούσε...

Ο Καρίμ και ο Τίγρης με περιμέναν να γυρίσω, ο πρώτος για να μάθει τα νέα και ο δεύτερος γιατί ήθελε χάρδια. Ευτυχώς μπορούσαν να γίνουν ταυτόχρονα. Πήρα στην αγκαλιά μου τον μαύρο μου γάτο και κοίταξα τον Καρίμ.

«Έμαθε μάνταμ γιατί θυμωμένο το άλλο μάνταμ;» με ρώτησε.

«Λίγα πράγματα έμαθα, Καρίμ, αλλά τώρα θα ψάξω. Τώρα είμαι περιέργη!»

«Ξανάρθει το μάνταμ που φώναζε;»

«Δεν ξέρω. Όπως δεν ξέρω κι από πού ν' αρχίσω να ψάχνω».

«Και το... το... το...» Έψαχνε να βρει τη λέξη και προσπαθούσε με τα χέρια να μου δείξει τι εννοούσε. «The box!» αναφώνησε τελικά.

«Το κουτί!» μετέφρασα εγώ και το βλέμμα μου φωτίστηκε. «Μπράβο, Καρίμ! Και το είχα ξεχάσει!»

Σαν ελατήριο τινάχτηκα και έτρεξα στο γραφείο. Πράγματι μέσα στις τόσες δουλειές είχα ξεχάσει εντελώς το τσίγκινο κουτί με τα γράμματα. Άκουσα τον Καρίμ να μου φωνάζει ότι θα μαγειρέυε εκείνος και ο Τίγρης έφυγε από την αγκαλιά μου, θεωρώντας ότι τον ενδιέφερε πολύ περισσότερο η κουζίνα παρά ένα σκουριασμένο κουτί.

Θέλησα να λύσω με προσοχή την κορδέλα, αλλά εκείνη σχεδόν διαλύθηκε στα χέρια μου. Διπλασίασα την προσοχή μου με το πρώτο γράμμα που έπιασα. Δεν ήθελα να πάθει ζημιά πριν καταφέρω να το διαβάσω. Με χειρουργικές κινήσεις το άνοιξα και το άφησα πάνω στο γραφείο. Τα γράμματα ευτυχώς ήταν ευανάγνωστα, αλλά τα μάτια μου άνοιξαν διάπλατα όταν είδα την ημερομηνία. Ενενήντα χρόνων ήταν η ηλικία της επιστολής. Είχε γραφτεί το καλοκαίρι του 1926. Αποστολέας κάποιος Συμεών Κουγιουμτζής και παραλήπτρια κάποια γυναίκα με το όνομα Σμαράγδα Κανταρτζή... Βυθίστηκα στην ανάγνωση...

Άγγελε της ζωής μου, πλάσμα μου λατρεμένο. Είναι το πρώτο γράμμα που τον τολμώ να σου γράψω και ήταν τα μάτια σου που μου έδωσαν το θάρρος. Αυτό το βλέμμα, που μου έριξε την Κυριακή στην εκκλησία, μου έδωσε να καταλάβω πως όσα νιώθω βρίσκουν απάντηση από την δική σου καρδιά. Κι όλα γέμισαν φως μόλις το κατάλαβα. Σταμάτησαν οι νύχτες να πονούν, οι μέρες απέκτησαν περίσσιο φως και η ζωή μου νόημα και σκοπό. Αιθέριο πλάσμα μου, κρατάς στα χέρια σου την καρδιά μου και ήθελα να το ξέρεις. Δεν τολμώ να ελπίσω, μα λαχταρώ μία και μόνη σου λέξη για να βεβαιωθώ ότι δεν ονειρεύτηκα εκείνο το βλέμμα. Πως η ερωτευμένη μου φαντασία δεν δημιούργησε εκείνο το ανεπαίσθητο χαμόγελο που προοριζόταν μόνο για μένα...

ΥΓ: Ένα θερμό ευχαριστώ, από τα βάθη της ψυχής μου, στην εκλεκτή φίλη σου Ενανθία, που δέχτηκε να μου κάνει την εκδούλευση και να σου παραδώσει την επιστολή μου.

Αιώνιος δούλος σου,
Συμεών Κουγιουμτζής

Έγειρα πίσω στην πολυθρόνα χωρίς να ξέρω τι να πω. Δεν

είχα διαβάσει ποτέ ξανά ερωτική επιστολή και τα είχα χαμένα. Ο Καρίμ εμφανίστηκε σαν από μηχανής θεός με έναν δίσκο στα χέρια. Μου έφερε καφέ και τα τσιγάρα μου.

«Είσαι ένας άγγελος!» αναφώνησα και ρούφηξα λαίμαργα την πρώτη γουλιά. Ένα τσιγάρο βρέθηκε ανάμεσα στα χείλη μου και ο πιστός μου φίλος βιάστηκε να μου το ανάψει.

«What the letter said? (Τι έλεγε το γράμμα;)» με ρώτησε.

«It's a love letter (Είναι μια ερωτική επιστολή)», του απάντησα.

Δε χρειάστηκε να την εκφράσει την απορία του. Ζωγραφίστηκε στο πρόσωπό του.

«Δεν ξέρω, Καρίμ... Είναι πολύ παλιά. Κάτι μου λέει όμως το επίθετο της κοπέλας... The surname of the girl, μετάφρασα αυτόματα. Και το όνομά της... Σμαράγδα...»

«Σμαράγκντα...» επανέλαβε εκείνος.

«Ήταν το όνομα της μητέρας μου... Αλλά το επίθετο;»

Ο Καρίμ κατάλαβε ότι μιλούσα περισσότερο στον εαυτό μου και με άφησε στην ησυχία μου. Άλλο ένα γράμμα βρέθηκε στα χέρια μου, το δεύτερο κατά σειρά, βάσει της ημερομηνίας που αναγραφόταν στον φάκελο. Είχαν μεσολαβήσει λίγες μέρες μόνο μετά το πρώτο.

Αγαπημένη μου Σμαράγδα...

Πολύτιμο πετράδι της ζωής μου...

Η απάντησή σου με ταξίδεψε στα ουράνια. Τώρα που ξέρω σίγουρα ότι μ' αγαπάς, τώρα νιώθω δυνατός να τα βάλω με όλον τον κόσμο! Στο γράμμα σου μου εκθέτεις όλους τους φόβους σου για τις αντιδράσεις τόσο της οικογένειάς σου όσο και της δικής μου. Δεν θα φανώ ταπεινός, λέγοντάς σου ψέματα που δεν σου αξίζουν. Η αγάπη μας θα εγείρει αντιδράσεις. Ήδη ο πατέρας μου αναφέρει ονόματα δεσποινίδων, από τις οποίες πρέπει να επιλέξω την σύζυγό μου και το δι-

κό σου δεν ειπώθηκε ποτέ. Βλέπεις, καρδιά μου, όλες οι οικογένειες που αναφέρει είναι οικογένειες πλουσίων εμπόρων της Πόλης. Μόνο που για μένα η μόνη προίκα που μπορώ να υπολογίσω είναι αυτή της καρδιάς. Κι εμένα η δική μου σου ανήκει για πάντα.

Πόσο θα ήθελα να μπορούσαμε να μιλήσουμε έστω και δι' ολίγον από κοντά! Να κοιτώ τα χρυσαφιά σου μάτια, να κρατώ το χέρι σου. Η δεσποινίς Ευανθία μού είπε ότι ίσως θα μπορούσαμε να συναντηθούμε σπίτι της την Τετάρτη το απόγευμα. Η μητέρα της θ' απουσιάζει σε ζουρφίξ* μαζί με την δική σου... Θα σε περιμένω, αγαπημένη μου...

*Δικός σου για πάντα,
Συμεών*

Δεν υπήρχε χρόνος για καθυστέρηση. Άνοιξα με προσοχή και το τρίτο γράμμα. Ήθελα να δω αν τελικά το ερωτευμένο ζευγάρι είχε συναντηθεί στο σπίτι αυτής της Ευανθίας, που προφανώς είχε ρομαντική ψυχή και αφήφησε τους κινδύνους υπηρετώντας τον ίδιο τον έρωτα...

Σμαράγδι μου...

Ακόμη δεν μπορώ να πιστέψω όσα έζησα χθες το απόγευμα. Όσο ζω θα είμαι βαθιά υποχρεωμένος στη δεσποινίδα Ευανθία που μας έδωσε την ευκαιρία να καθίσουμε ο ένας πλάι στον άλλον. Που μπόρεσα να δω από κοντά το λιωμένο χρυσάφι των ματιών σου, που άγγιξα το τρυφερό σου χέρι. Η καρδιά μου πάλλεται από εκείνη τη στιγμή και έχω τη βε-

---

* Ζουρφίξ: προκαθορισμένη μέρα κατά την οποία μία κυρία δέχεται τις φίλες της για τσάι.

βαιότητα πως όλοι τριγύρω μου ακούν τον ήχο της, το ερωτικό πρελούδιο που δημιούργησε μόνο για σένα!

Το ένα και μοναδικό φιλί που τόλμησα ν' αποθέσω στα τρυφερά σου χείλη, αυτά που στοίχειωναν τις νύχτες μου και κατέτρεχαν τις μέρες μου, έγινε λάβα και μ' έκαψε. Τώρα ξέρω πια πως είσαι το πεπρωμένο μου και πως, αν δε σε πάρω, θα χαθώ. Λίαν συντόμως θα συζητήσω με τον πατέρα μου και εν ανάγκη θα πέσω στα πόδια του για να μου επιτρέψει να σε νυμφευθώ.

Λίγη υπομονή θέλω να κάνεις, φως των ματιών μου, και μετά θα είμαστε μαζί για όλη μας την ζωή. Σου ετοιμάζω και μια έκπληξη που θα κατασκευάσω με τα ίδια μου τα χέρια. Κάτι που θα μείνει αιώνια να θυμίζει την αγάπη μας...

*Με λατρεία,
Συμεών*

Ώστε είχαν συναντηθεί! Έγριρα πίσω στην πολυθρόνα. Ήθελα λίγο χρόνο για ν' αφομοιώσω αυτά που είχα μάθει, άσχετα αν αφορούσαν δύο άγνωστα σ' εμένα πρόσωπα. Αυτά τα γράμματα, για να τα είχε κρυμμένα η γιαγιά ή ο παππούς, κάτι σήμαιναν. Δικά τους δεν ήταν σίγουρα. Οι ημερομηνίες ήταν προγενέστερες. Από το όνομα της κοπέλας μπορούσα να υποθέσω ότι ίσως ήταν της προγιαγιάς μου. Αυτή η σκέψη μ' έκανε ν' ανακαθίσω. Ένωσα τόσο ανίσχυρη. Δεν είχα κανέναν να μου πει τι έγινε στο παρελθόν, να μου μάθει την ίδια μου την ιστορία. Το βλέμμα μου έπεσε πάλι στο κουτί. Υπήρχαν άλλα τρία γράμματα. Πρόσεξα πως ήταν διαφορετικά, πιο καινούργια από τα προηγούμενα. Αγνόησα τόσο τους ήχους που έρχονταν από την κουζίνα όσο και τις μυρωδιές που ξεχύνονταν από τα βάθη της. Κάθε φορά που μαγειρεύε ο Καρίμ φαγητά της πατρίδας του το ίδιο συνέβαινε. Σημείωσα στο μυαλό μου να τον ρωτήσω από πού είχε μάθει να μαγειρεύει τόσο καλά και άπλωσα το χέρι στο επόμενο γράμμα.

Νέα έκπληξη με περίμενε. Ο αποστολέας δεν ήταν ο Συμεών Κουγιουμτζής, αλλά κάποιος Βασίλης με το ίδιο επώνυμο, και παραλήπτρια η γιαγιά μου! Χρυσ αφένια Βέρβερη! Το θυμόμουν καλά το επίθετό της, μου το είχε πει ο δικηγόρος. Με χέρια που έτρεμαν πια άνοιξα τον φάκελο που είχε ημερομηνία Σεπτέμβριος του 1947...

Αγαπημένη μου,

Ήθελα τόσα να σου πω χθες, μα δεν πρόλαβα... ίσως και να είμαι δειλός. Κι αν δεν γινόταν το ξαφνικό με τον παππού σου, ίσως και να έθαβα ακόμη όσα νιώθω, από φόβο. Είναι τόσο δυνατά αυτά που νιώθω για σένα, που δεν ξέρω πώς θ' αντιδρούσα αν περιγελούσες τα αισθήματά μου. Επιπλέον, η φιλία μου με τον αδελφό σου είναι ακόμη ένα εμπόδιο. Επ' ουδενί δεν θα ήθελα να συμβεί κάτι που να ταράζει αυτήν την σχέση που σέβομαι και τιμώ, αλλά η καρδιά έχει δικά της μονοπάτια και δεν υπολογίζει. Εξάλλου, τόσα χρόνια που συνδέομαι με τον αδελφό σου, είμαι σε θέση να γνωρίζω ότι, όπως εγώ, έτσι κι εκείνος, δίνουμε αγώνα με τις οικογένειές μας που χωρίζει κάποια, άγνωστη σ' εμάς, αντιπάθεια. Μπορείς λοιπόν να φανταστείς με πόσο κόπο κράτησα θαμμένα τα αισθήματά μου για σένα, αλλά στο τέλος δεν τα κατάφερα...

Εχθές, ένα όνειρο έγινε πραγματικότητα, ένα βασανιστήριο έλαβε τέλος κι εγώ νιώθω πια τόσο ευτυχισμένος. Δεν σου κρύβω πως νιώθω βεβαίως ένοχος διότι εξαπατώ τον αδελφό σου και καταχρώμαι της εμπιστοσύνης των δικών σου που με αφήνουν και μπαίνουν σπίτι σας, μα δεν γίνεται διαφορετικά, προς το παρόν...

*Αιώνια δικός σου,
Βασίλης Κουγιουμτζής*

Σ' αγαπώ...

Μια τόση δα φράση, χαραγμένη σ' ένα γράμμα...
από ατόφιο χρυσάφι. Ένα κόσμημα που δημιουργήθηκε
από έρωτα και προκάλεσε τη μοίρα τριών γυναικών.

Η προγιαγιά Σμαράγδα, η κόρη της Χρυσσαφένια
και η εγγονή Σμαράγδα. Μια ιστορία που επαναλαμβάνεται.
Δύο οικογένειες που δεν έπρεπε ποτέ να συναντηθούν.

Ένας έρωτας που πέρασε από γενιά σε γενιά. Η Φένια,
απόγονος και κληρονόμος, ανακαλύπτει τα μυστικά
και τα λάθη που κατέστρεψαν και τη δική της ζωή.

Ένα ταξίδι από την Κωνσταντινούπολη του 1910
μέχρι την Ελλάδα του 2016.

Παντού και πάντα παρόν
το γράμμα...

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr

ISBN: 978-618-01-1901-5

9 786180 119015

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 18781

ΕΣΕΙΣ ΚΙ ΕΜΕΙΣ ΠΑΝΤΑ Σ' ΕΠΑΦΗ